
Festival Transmediale.01 (Berlín, juliol de 2001)

El GHI dels mitjans tàctics

David García

Artista visual, organitzador de conferències, crític i professor
dgarcia@xs4all.nl

Geert Lovink

Teòric dels media i activista
geert@xs4all.nl

Andreas Broeckmann

Director artístic de Transmediale
abroeck@transmediale.de

Resum: Els mitjans tàctics són el camp de treball d'uns artistes que adopten una actitud positiva envers la tecnologia digital contemporània, amb un esperit crític i innovador. Els artistes dels *media* mostren una preocupació per l'estètica com a concepte, no pas per un estil determinat. Aquesta tendència s'emmarca en la creació d'un nou llenguatge per a l'època de les xarxes comunicatives, un llenguatge d'usuari que té èxit com a art perquè transmet un activisme eficaç. Els activistes dels *media* són un híbrid d'artista, científic, teòric i activista polític que defuig les etiquetes i les catalogacions. Les seves creacions es caracteritzen per una integració de la màquina i l'usuari en l'obra mateixa, de manera que la interactivitat hi té un paper rellevant. El concepte de mitjans tàctics permet conjuminar l'art en majúscules i l'activisme polític de carrer i, en aquest sentit, hi podríem incloure la lluita tàctica pròpia dels moviments antiglobalització. Els activistes dels *media* defensen la força de l'estratègia com a eina per a trencar les barreres existents entre els valors imperants i els valors alternatius, entre els professionals i els aficionats i, fins i tot, entre les persones creatives i les no creatives.

Andreas Broeckmann: Sr. Lovink, l'any 1997 vostè va escriure *The ABC of Tactical Media* ('L'ABC dels mitjans tàctics') i en aquell moment el concepte de *mitjans tàctics* ja tenia uns quants anys. Aquest terme era resultat de la col·laboració entre artistes i activistes dels *media* a Amsterdam i s'ha identificat molt amb el cicle de conferències Next 5 Minutes, encara que hi ha exemples importants d'ús dels mitjans tàctics que tenen un altre origen. A més, en un principi, aquest concepte estava relacionat bàsicament amb l'activisme en l'àmbit del vídeo i la televisió, que en els darrers anys han estat eclipsats per la irrupció d'Internet. A la continuació d'aquell primer treball, *The DEF of Tactical Media*, que va sortir el 1999, vostè fa un repàs d'alguns d'aquests canvis. Creu que té sentit parlar de mitjans tàctics com una actitud i una pràctica generals que envaeixen els diferents mitjans o podríem dir que *mitjans tàctics* és un terme

genèric que designa una àmplia gamma de pràctiques dels *media*, cadascuna amb una cultura i una política pròpies?

Geert Lovink: O fins i tot una estètica pròpia? No, em sembla que no. Tàctic vol dir tàctic. Es tracta d'un concepte obert i provisional, resultat d'un rebuig a les ideologies, i d'un fenomen que neix el 1989: navegar per les onades dels esdeveniments, gaudir de l'obertura d'escenaris i fronteres, tot cercant noves aliances. Curiositat i predisposició per a la diferència. No estic segur que els mitjans tàctics estiguin lligats a cap mitjà o plataforma en concret, sinó que són una forma artística que afronta l'activisme amb una actitud positiva envers la tecnologia digital contemporània i amb un esperit explorador més que no pas de confrontació. En certa manera, és una forma artística autoreflexiva. Hi un gran nombre de rituals i de pressupòsits que s'han d'abandonar per tal de començar de nou i arribar a un públic més ampli. Aquest entusiasme ha anat a més i ha donat lloc a una generació totalment nova d'activisme (a la xarxa), del qual els mitjans convencionals s'han fet ressò. Vivim una època interessant, cosa que no podem dir del nou art dels *media* que va arribar al seu punt àlgid a primers i mitjans dels noranta, encara que l'activisme d'avui dia li deu alguna cosa. No s'observa un retrocés significatiu cap a una no-estètica grisa i dogmàtica, fet que no deixa de sorprendre'm.

Andreas Broeckmann: La "no-estètica grisa i dogmàtica" dels mitjans tàctics anteriors? Aquest corrent és resultat d'una actitud més *pop* dels activistes? Es tracta d'una nova generació que no està tan lligada a les ideologies netes i fonamentalistes? Parlem dels activistes del llenguatge Java envers la generació Telnet?

Geert Lovink: No, penso que la distinció és força més primitiva: connectat o no connectat a la xarxa (que, de fet, no són pràctiques que es contradiguin). Tampoc no parlo de la dicotomia entre *punk* i *tecno*. L'estètica DIY (*Do It Yourself*, 'fes-t'ho tu mateix') de què parlo és una estètica que es preocupa d'ella mateixa (imatge), que ha nascut de la curiositat i que es treballa amb precisió. Aquesta estètica va contra les actituds embafadores que insinuen que la forma, al capdavant, no té cap importància. Parlo d'un tipus d'activisme amb estil, però no d'un estil en concret. Avui dia no és fàcil lluir un estil i, alhora, defensar-lo. El terme *pop* no m'acaba de fer el pes perquè em fa pensar en *popular*, i no és això el que vull dir. Els estils sofisticats i rics que presenten els activistes no acostumen a ser gaire populars. Fins i tot, aquest enfocament estètic no cal que tingui relació amb un *aspecte* determinat, sinó que fa referència a un grau de consciència més elevat i crític de l'estil, en lloc de centrar-se en l'ús correcte i contemporani d'una icona, un programa informàtic, una sèrie de colors, uns patrons o un tipus de lletra determinats.

Andreas Broeckmann: Sr. García, vostè sempre ha defensat l'estreta relació entre l'activisme dels *media* i l'art. Aquesta relació s'ha accentuat molt en un segment determinat de la pràctica artística dels *media*, però de vegades s'ha quedat a mig camí de l'art contemporani reconegut i l'activisme polític. Com descriuria aquest vincle d'unió o bé el complex en què s'articulen?

David García: Això és cert i el meu posicionament no és resultat d'un estudi teòric, sinó de la primera experiència en què vaig veure com els mitjans tàctics treballaven d'una manera directa i activa en el que em sembla que ha estat una de les campanyes més importants i eficaces dels últims anys. Parlo d'ACT UP, una mobilització contra la política en relació amb la sida del govern Reagan de l'època, el qual, com que no es preocupava en absolut de la sida, practicava una política de silenci. Els artistes van tenir un paper fonamental a l'hora d'organitzar i donar forma i una mena d'empenta carismàtica a la campanya ACT UP. Em sembla que va ser el col·lectiu artístic Gran Fury a l'exposició "Let the record show" ('Ensenyeu les cartes') el que va crear l'eslògan (o l'equació) que es va convertir en el símbol del moviment activista de la sida arreu del món: SILENCI = MORT. Els activistes que mostraven aquest lema en pancartes, adhesius o samarretes no transmetien solament un missatge polèmic senzill com a l'època política anterior, caracteritzada per unes estructures de comandament poc flexibles. S'estava creant un nou llenguatge per a l'època de les xarxes comunicatives. Els activistes "duien" un eslògan que demanava una resposta; el fet de dur aquest lema a sobre era una crida al diàleg. No es tractava d'una ordre, sinó d'una invitació al discurs. Era un mitjà molt proper, un *llenguatge d'usuari* tant per a l'activisme com per a les arts visuals. Això va fer que els trops retòrics d'artistes com ara Jenny Holzer i Barbara Kruger entressin en una nova dimensió

tàctica.

Andreas Broeckmann: Es refereix a allò que Geert Lovink anomena *estil*: els mitjans tàctics com a actitud més que com a definició tècnica?

David García: Sí, més que l'ús d'un mitjà determinat, parlem d'aquesta qualitat de crear llenguatges d'usuari eficaços (virtuals o d'una altra mena) que *comprometin* i *s'estenguin* en lloc d'*imposar-se* i *exigir*, la qual és característica dels creadors tàctics. Els pòsters, vídeos, muntatges, murals, gràfics i canals de televisió no solament van triomfar com a art i com a activisme, sinó que van tenir èxit com a art *perquè* transmetien un activisme eficaç. Els activistes tàctics de la campanya de la sida i els col·lectius com Gran Fury eren autèntics híbrids que van deixar les antigues categories per tal de forjar una cosa nova, una cosa necessària, una cosa que es meresqués un nom. A les conferències N5M (Next 5 Minutes) vam decidir dir-ne *mitjans tàctics*. Potser aquest mateix terme és una solució tàctica, una improvisació que ha demostrat ser una mesura provisional sorprenentment útil com ara la variable X en àlgebra.

En la introducció a *Digital resistance: explorations in tactical media* ('Resistència digital: exploracions en els mitjans tàctics'), el grup Critical Art Ensemble descriu amb molt d'encert què són els mitjans tàctics: "Cada cop hi ha una consciència més generalitzada segons la qual durant moltes dècades ha existit una pràctica cultural que ha evitat ser etiquetada o catalogada. Aquest corrent arrenca de l'avantguarda moderna, fins al punt que els seus representants valoren molt positivament l'experimentació i el compromís amb el vincle imprescindible que existeix entre la representació i els canvis polítics i socials. Sovint són artistes que no encaixen en cap dels sentits tradicionals del terme i que defugen caure en l'embull de connotacions metafísiques, històriques i romàntiques que acompanyen aquesta designació. Tampoc no són activistes polítics pròpiament dits, ja que es neguen a adoptar una posició únicament de reacció i sovint menyspreen l'eficàcia i la necessitat. (...) Els que formem part dels mitjans tàctics ens vam sentir alleujats de ser una mena d'híbrid, ja fos artista, científic, tècnic, artesà, teòric o activista; tots podíem treballar junts i formar combinacions amb diferents pesos específics i intensitats. Aquestes múltiples facetes com a artista, activista, científic, etc., que formaven part de cada individu i de cada grup, tenien un reconeixement i ens sentíem valorats. Molts de nosaltres ens vam desprendre de la càrrega d'haver-nos de presentar al públic com a especialistes, fet que constitueix una forma de valoració." No ho podria explicar millor, així que no intentaré fer-ho. Però deixeu-m'hi afegir que aquest model i el seu ús continu fan que ens trobem davant d'alguna cosa més que un simple "concepte provisional".

Andreas Broeckmann: Sr. Lovink, en un nou text anomenat *The new actonomy* ('La nova actonomia'), que va escriure juntament amb Florian Schneider, vostè descriu les noves possibilitats que apareixen en l'àmbit de l'activisme dels *media*, però també recorda quins són els perills potencials que cal tenir en compte. Internet, com a mitjà per excel·lència dels anys noranta, sembla que ha entrat, en els darrers dos o tres anys, en una mena de depressió. N'hi ha que diuen que s'han acabat les especulacions i la demagògia, i d'altres que entrem en una etapa més realista en què la importància de la Xarxa com a mitjà continuarà creixent, mentre les esperances utòpiques deixen pas a tota mena de crítiques realistes. Aquestes crítiques estan molt relacionades amb un descontentament general amb la globalització i la mal anomenada *nova economia*. Aquest descontentament deixa lloc per a les pràctiques dels mitjans tàctics? Fa que els activistes dels *media* tinguin les coses més difícils?

Geert Lovink: És cert que l'activisme madur a la xarxa (no pas el *hacktivisme* adolescent) és molt més proper a les empreses puntcom del que molts es pensen. La nova actonomia està oberta al món comercial i sempre a la recerca de finançament, de la mateixa manera que els mitjans tàctics ja no depenen al cent per cent del finançament públic. I el motiu d'això és que hi ha un interès comú pels conceptes virtuals innovadors, la informàtica, la reproducció de continguts en temps real, els programes de lliure distribució, el codi obert, etc. Això podria voler dir que la fornada actual d'activisme a la xarxa es ressentirà en el futur pròxim de la crisi de les empreses puntcom. La limitació de l'amplada de banda té una forta repercussió, també, en els activistes. El mateix es pot dir del poc èxit del diner electrònic i de l'absència d'un sistema eficaç de micropagaments. Els activistes, carregats amb el seu material explosiu, traïen un gran

profit de sistemes alternatius de comerç electrònic que no funcionessin amb targetes de crèdit. És clar que per a les tasques socials i polítiques que es duen a terme a la xarxa és bo que s'hagi esvaït la lladreria ciberegoista de les empreses puntcom. Però no hem d'oblidar l'altra cara de la moneda: a mesura que el liberalisme perd terreny, correm el risc que la criatura se'ns en vagi pel forat de l'aigüera i que perdem la ciberllibertat en mans de les grans companyies i les institucions públiques. Això no hauria de passar mai. Els activistes també han de lluitar contra la censura, fer pinya contra el devesall de legislació inútil, etc.

Andreas Broeckmann: El teòric francès Felix Guattari proposa el terme *postmediàtic* per a descriure un sistema potencial on els mitjans de comunicació de masses queden arraonats per una proliferació de mitjans petits, heterogenis i digitals, una xarxa de pràctiques que fomenta l'aparició de subjectivitats més diferenciades i menys homogènies i de subjectivitats de grup. Howard Slater recull aquesta idea i assenyalava que la violada acumulació d'activitats dels *media* independents als llocs web, cases musicals, *fanzines*, demostracions, llistes de correu, etc. constitueix el tipus d'operacions postmediàtiques que Guattari va veure néixer amb el Minitel i els moviments radiofònics independents de la França dels anys setanta i vuitanta. Malgrat tot, en lloc de complir-se la utopia de Guattari, la mediatització en massa dels mitjans digitals sembla imparabile i amenaça de convertir la Xarxa, i també l'ordinador a través de la porta de la informàtica, en un mitjà d'un sol color. L'esperança d'uns mitjans DIY, que també vam intentar promoure a **transmediale.01**, és inútil?

Geert Lovink: No és inútil. És una lluita. La llibertat dels *media* no és gratuïta i, a més, no es pot comprar la llibertat tecnològica, ja que no ve amb l'equip ni tan sols amb el programa. La primera guerra civil a escala global, que esclatarà entre bàndols oposats defensors del sistema operatiu Linux i provocarà milers de baixes, només és una qüestió de temps. I per què no? Que existeix el codi intrínsecament bo? No. Internet està més enllà del bé i del mal i no és més que un reflex de la naturalesa humana amb tots els seus defectes. Una infraestructura dels *media* alternativa, oberta i independent es forma quan la gent té la capacitat de connectar-se entre si i crear una *cultura*. El sistema DIY no serveix per a res si es limita a la idea de "fer-s'ho un mateix", sinó que cal establir uns lligams flexibles i oferir una autonomia relativa a les unitats independents. Aquestes unitats poden ser individus, grups, col·lectius, associacions, cercles d'amics –de la mateixa disciplina i generació– en contacte entre ells. El contrari de DIY és DBO (*Done By Others*, 'fet per altres'). Existeix el perill real que Internet es converteixi en un mitjà professional en mans dels altres, però això seria només si parlem a gran escala. A petita escala encara hi ha un gran ventall de possibilitats, especialment per a aquells que es volen mantenir al marge.

Andreas Broeckmann: Sr. García, quin és el paper de l'ensenyament en aquestes pràctiques postmediàtiques? Ja fa uns quants anys que exerceix la docència a l'Acadèmia d'Art d'Utrecht: li ha estat possible incorporar les actituds de l'activisme artístic i dels *media* al programa d'estudis?

David García: Sóc professor al departament de Disseny Interactiu, en un edifici allunyat de l'escola d'art principal i dedicat a art, multimèdia i tecnologia. Sorprenentment, he descobert que algunes de les qüestions clau del disseny interactiu es poden aplicar perfectament als problemes centrals de l'art i l'activisme, concretament als problemes d'acció en relació amb l'observació. Històricament hi ha hagut un distanciament entre l'observació i l'acció, especialment en la ciència del segle XVII, època en què els artistes deixaven el taller de l'artesà i s'aïllaven al seu estudi privat. Però en tots els àmbits de la ciència i la cultura, ha tornat l'interès per un camp que havia estat exclòs, és a dir, l'acció. Això s'observa quan analitzem la disciplina d'art i disseny interactiu, ja que l'acció o el *comportament* en constitueixen el nucli.

La composició de les antigues formes d'art es podia entendre a partir de tres components bàsics: aspecte, contingut i estructura. Els artistes i dissenyadors interactius han afegit a aquesta triangulació un quart component definitori: l'*agència*. El concepte d'agència en aquest context inclou tant les accions de l'usuari com les del conjunt del sistema, el qual consta de màquina i usuaris. En aquest model, l'obra d'art comprèn tot el sistema, les màquines i la gent. L'èxit en aquestes noves formes d'art interactiu depèn de la capacitat d'integrar una visualització de l'acció o agència del sistema en l'obra mateixa. És en aquest context, tant pel

que fa al disseny interactiu com als mitjans tàctics, on aplico la mateixa màxima: "La visibilitat no s'assoleix per mitjà de prediccions, sinó de la integració."

L'estiu del 2001, l'artista George Legrady i l'enginyer informàtic d'Hèlsinki Timo Honkela van presentar al Centre Pompidou de París, juntament amb altres artistes, la instal·lació "Pockets Full of Memories"^[uri1], que consisteix en unes xarxes neuronals que s'utilitzen per a crear una obra d'art que evoluciona amb el temps i redefineix les seves decisions segons les diferents contribucions que els visitants del museu fan al sistema. Es tracta d'una obra d'art, i d'un entorn integrat, que aprèn. Aquesta mena d'obres obren un nou capítol en la història de la cultura, encara que no hem d'oblidar que aquest nou capítol ve acompanyat d'un seguit de problemes nous. Tal com deia Gerard de Zeeuw, reconegut professor i intel·lectual que recentment s'ha retirat de la Universitat d'Amsterdam: "L'acció encara és l'àrea d'allò inesperat, invisible, d'allò que canvia sense cap pauta. Posar els peus a l'aigua del riu continua sent un acte tan extraordinari com ho era fa 2.500 anys."

Andreas Broeckmann: Al meu entendre, aquesta confluència d'interactivitat en l'art dels *media*, acció en un sentit polític i comportament –que sembla ser una forma d'acció no subjectiva i impulsada per forces externes– no està exempta de problemes i em pregunto si podem encabir tot això sota el paraigües de *mitjans tàctics*.

Geert Lovink: No. Per a mi, el terme *tàctic* és l'expressió d'una temporalitat dels noranta que busca una nova alquímia per trencar la dicotomia entre l'art en majúscules i l'activisme de base dels anys vuitanta, caracteritzada per rivalitats dogmàtiques i nous moviments socials institucionalitzats. Penso que el concepte general de mitjans tàctics va donar lloc als fenòmens de Seattle i de l'IMC (Independent Media Centre). Vivim un renaixement extraordinari de l'activisme dels *media* arreu del món. Fa poc vaig assistir a la segona conferència del Media Circus^[uri2] a Melbourne. També vaig assistir a la primera, el setembre de 1999, esdeveniment que va durar un dia, durant la crisi de Timor Oriental. El nombre de participants al Media Circus es va duplicar. El cap de setmana hi havia 350 activistes, especialment joves, i ahir a la nit, a Sydney, va tenir lloc la primera edició de l'Active Sydney Fair^[uri3], que va acollir més de 500 persones. Hi va intervenir Naomi Klein, la qual va posar l'accent en el turisme de la cimera i en la repressió per part de les autoritats de les massives protestes al carrer. Hi ha un abisme entre els temes abstractes del deute del Tercer Món, els acords de comerç internacional, la política financera i la misèria quotidiana, amb les seves lluites concretes i locals. No crec que l'activisme a Internet –és a dir, els mitjans tàctics– puguin salvar aquest abisme. El que podem fer és intercanviar conceptes. El ràpid creixement de grups antifronteres que donen suport als immigrants indocumentats n'és un bon exemple: una lluita en què la imaginació tàctica^[uri4] té un paper fonamental.

Andreas Broeckmann: Sr. García, quan va encetar el cicle de conferències Next 5 Minutes ara fa 10 anys, vostè era un artista independent, mentre que ara exerceix la docència en una acadèmia. Hi ha àrees en què el sistema acadèmic tingui una actitud més oberta i crítica en relació amb l'art i el disseny dels *media*?

David García: El meu marge de maniobra dins del marc acadèmic s'ha ampliat considerablement amb la creació del programa de doctorat europeu "Disseny en cultures digitals", promogut per tres institucions acadèmiques ben diferents: l'Acadèmia Merz de Stuttgart, l'Acadèmia d'Art d'Utrecht i la Universitat de Portsmouth. El meu objectiu a llarg termini és crear espais per a la gent i convertir la teoria i els materials generats arran dels mitjans tàctics en un component actiu del programa de "Cultures digitals". No es tracta solament d'una qüestió de pla d'estudis, sinó de donar suport i facilitats als investigadors del programa perquè participin en campanyes, projectes i conferències tàctiques. Penso que aquest programa només tindrà èxit si les investigacions que fem estan encaminades a l'acció. En aquest sentit, la primera etapa vincularà explícitament el programa al desenvolupament de la quarta edició de les conferències Next 5 Minutes (N5M4).

Tot va començar no fa gaire en un seminari en què vaig participar a la Universitat de Nova York, on han creat un programa de recerca en mitjans tàctics. En aquestencontre va néixer la idea de N5M4 com a xarxa de grups de recerca independents. La idea és que aquests grups

formin un entramat actiu de nodes de recerca, cadascun dels quals treballaria en un camp sinèrgic concret. La situació ideal seria que hi participessin grups com ara NYU, Sarai, Critical Art Ensemble, Open Streaming Alliance i Technics (Regne Unit). El procés s'estructuraria per mitjà de reunions de *desenvolupament* periòdiques i petites reunions de planificació (la comunicació telemàtica és molt pràctica, però encara no ha superat l'amplada de banda dels encontres presencials) per tal de garantir el lliure flux d'informació entre els diferents nodes.

Contràriament a moltes iniciatives tàctiques anteriors, penso defensar un enfocament segons el qual a les reunions s'identifiquin *objectius* i –agafeu-vos fort– s'arribi a *conclusions*. En aquestes circumstàncies, les conferències Next 5 Minutes continuarien sent una trobada tribal d'organitzacions dels *media* independents, encara que els temes tractats no serien tan aleatoris. N5M seria la plataforma per a la presentació dels resultats de la nostra investigació. Aquests resultats podrien adoptar qualsevol forma i presentar-se en qualsevol mitjà. A més, haurien d'incloure la programació de la pròpia conferència, la qual també s'hauria de nodrir de fonts externes a la xarxa d'investigadors. Tinc previst que aquest procés s'iniciï el novembre de 2001, que les tasques de recerca i les reunions continuïn durant tot l'any 2002 i que acabin a principis del 2003. Els actes i la conferència N5M4 tindrien lloc a Amsterdam i possiblement se celebrarien esdeveniments paral·lels en altres ciutats.

Andreas Broeckmann: Una última pregunta. El que el Sr. García descriu pel que fa al desenvolupament de les conferències Next 5 Minutes com a moviment de recerca ens duu a la qüestió dels centres, tant institucionals com informals, per a la pràctica dels mitjans tàctics. Tot i que les institucions són sens dubte necessàries per a crear una pràctica continuada i infraestructures, sembla que el concepte d'*tàctic* comporta una actitud d'*atac sorpresa* que no es pot lligar a aquestes estructures. Com veu aquesta tensió i quina creu que és la millor manera de desenvolupar aquest camp? Apareixeran aliances noves i més fortes?

Geert Lovink: Em sembla que encara no podem parlar de tensió. La institucionalització és un problema que ve amb el temps, potser al cap de cinc o deu anys, quan el plantejament inicial es fragmenta en mil bocins. Certament hi ha gent que arriba a tenir una posició de molta influència en el camp dels *media*, s'hi acomoda i no sap com tirar endavant. Aquests peixos grossos s'enduen tot el mèrit i tots els diners de les institucions públiques, les fundacions i els patrocinadors, però sovint exerceixen la seva influència en territori erm. Els individus creatius no encaixen amb la burocràcia de les institucions actuals. M'agradaria veure més iniciatives privades de tipus *atac sorpresa* en el nou sector de l'activisme i les arts dels *media*. En aquest sentit, les empreses puntcom poden ser un bon exemple. Això és degut al fet que el món de l'art i la cultura encara depèn dels recursos públics i no ha après a generar els seus propis ingressos ni sap negociar amb els patrocinadors. El resultat és una increïble pèrdua de temps. M'agradaria que hi hagués un ajut que es pogués sol·licitar i obtenir una resposta en qüestió de setmanes. Necessitem iniciatives en el camp de l'art i l'activisme. Avui dia, l'única manera de fer alguna cosa nova amb rapidesa és fer-ho sense diners i, per tant, entrem en el conegut cicle d'autoexplotació. Hem de poder trencar aquesta lògica.

David García: Vull remarcar que, quan parlo de N5M com a procés de recerca, em refereixo a recerca encaminada a l'acció i no pas a recerca bàsica. Al comentari que Geert Lovink fa sobre la rapidesa i la mobilitat afegiria (no substituiria) un alentiment de les anàlisis, les decisions i les avaluacions; més que un acomodament és un estancament. Deixeu-me posar un exemple extret dels documents històrics locals; he rellegit l'acta del primer esdeveniment –on vaig conèixer i treballar amb Geert Lovink–, "The seropositive ball", que es va celebrar a Amsterdam el 1990. El projecte va ser fruit de la necessitat d'alguna cosa que anava més enllà de la percepció de la sida com un problema exclusivament mèdic i combinava l'activisme i totes les arts amb una cultura incipient d'informatització de les comunicacions. En aquell moment, però, vam rebre fortes crítiques (en part justificades) dels activistes a Nova York. Això és el que Gregg Bordowitz ens deia fa més de deu anys: "La manera com s'organitza la conferència es basa en una noció utòpica de lliure intercanvi d'informació possibilitat per la tecnologia; un ús de la tecnologia que no es qüestiona, no es critica ni presenta problemes; un concepte segons el qual es pot crear un espai universal mitjançant enllaços telefònics, faxes i mòdems. Si alguna cosa podem dir arran de les tasques que duem a terme és que les categories, els principis o les experiències universals no han existit mai. En el futur m'agradaria veure conferències que

reflectissin l'interès de la gent que més s'hi juga, on s'acceptessin les diferències i que aquestes no quedessin compensades ni esborrades per una noció de lliure intercanvi mitjançant un sistema neutral de bondat inqüestionable. Al meu entendre, això destrueix la comunitat i la col·lectivitat." La conferència Next 5 Minutes 1 (1993), celebrada després de "The seropositve ball", que es va fer al Paradiso d'Amsterdam, estava en part motivada per un desig de respondre a aquesta crítica. Malgrat altres bones qualitats, no estic segur que cap de les conferències N5M hagi respost positivament a aquesta crítica.

Curiosament, em vaig trobar Gregg Bordowitz al seminari sobre mitjans tàctics de Nova York. Continua treballant com a activista de la sida i fent vídeos divulgatius; també ha participat en la famosa campanya contra les empreses farmacèutiques que volien impedir l'ús de fàrmacs clonats a Sud-àfrica (un cas en què la propietat intel·lectual és una qüestió de vida o mort). Gregg Bordowitz continua lluitant contra la sida a escala mundial. Per a mi, la continuïtat d'aquesta lluita, la tenacitat en lloc de la tàctica de l'atac sorpresa, és digna de reconeixement. Personalment, penso que també té un gran valor fer un seguiment detallat del nostre passat –el qual Gregg Bordowitz anomenava "perspectiva fragmentada"– no pas per nostàlgia històrica, sinó per evitar repetir els errors i tornar a inventar la roda. Ha arribat l'hora de qüestionar el pressupòsit que allò que és efímer sempre és una virtut. Els manifestos dels enfocaments tàctics (inclòs el nostre) donen per fet que hem de rebutjar allò que és permanent i monumental. Les pintades als monuments públics són un reacció espontània en les manifestacions al carrer. D'altra banda, penso que hem d'aprendre alguna cosa del moviment de drets civils americans i de Martin Luther King, els quals es van apropiat del monument en memòria de Lincoln com a mitjà per a establir una connexió amb un sentiment de comunitat molt més ampli. A Amsterdam també en tenim un bon exemple: el monument Homo, un lloc públic molt agradable i eficaç per a la reflexió i la mobilització.

Pel que fa a la relació entre estratègia informal i institucionalització, tal com diu el senyor Lovink, tampoc no veig aquesta tensió, però per motius diferents. Aquesta suposada tensió es basa en una mala interpretació, segons la qual els mitjans tàctics sempre estan, per definició, fora de l'àmbit institucional. L'autoritat existeix allà on s'erigeix com a tal i això pot passar tant dins com fora de les institucions. Conec molts "peixos grossos" de gran influència que operen fora de les institucions. Tampoc no accepto el romanticisme de la frase "Els individus creatius no encaixen amb la burocràcia." Un motiu important per a introduir el terme *tàctic* era deixar de banda les rígides dicotomies entre els valors imperants i els valors alternatius, entre els professionals i els aficionats i, fins i tot, entre les persones "creatives" i les "no creatives". Des dels llibres amb el segell Paper Tiger fins als vídeos domèstics de la BBC descobrim que l'estratègia és l'eix vertebrador de la dicotomia entre valors imperants i valors marginals. Els contextos on es produeixen els mitjans tàctics influeixen en l'estratègia desplegada i aquests contextos (i la seva estratègia) són molt variats.

Llista d'URL:

[url1]:<http://www.pocketsfullofmemories.com>

[url2]:<http://www.antimedia.net/mediacircus>

[url3]:<http://www.active.org.au/sydney/fair>

[url4]:<http://www.deportation-alliance.com>

Enllaços relacionats:

- ➡ Festival Transmediale:
<http://www.transmediale.de>
- ➡ Festival Next Five Minutes:
<http://n5m4.org>

Institucions col.laboradores:

<http://www.n5m.org>

transmediale

<http://www.transmediale.de>

[Data de publicació: desembre de 2002]

Citació recomanada

GARCIA, David (2003). "El GHI dels mitjans tàctics". *Artnodes*, núm. 2 [article en línia].
DOI: <http://dx.doi.org/10.7238/a.v0i2.684>